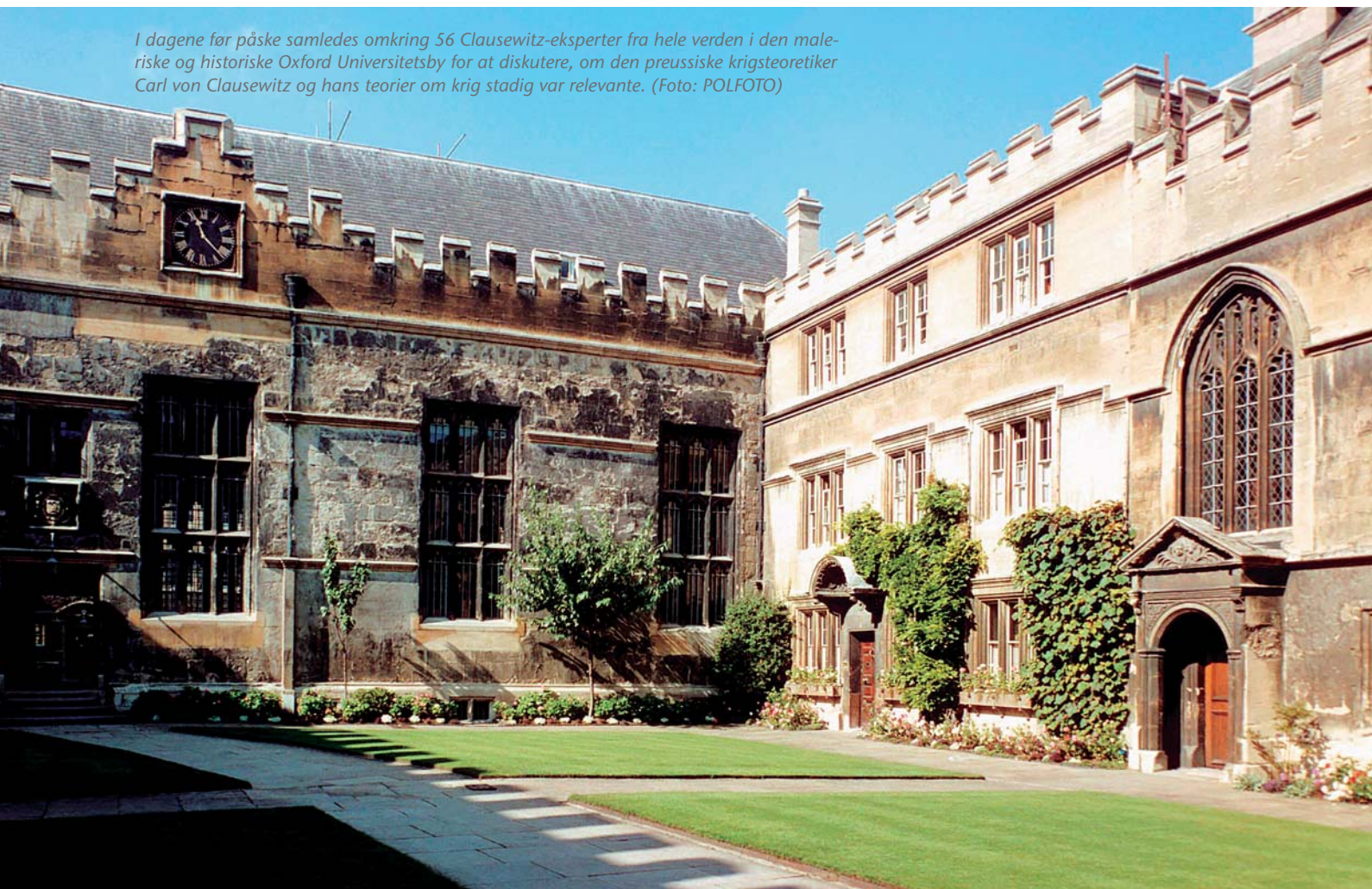

*I dagene før påske samledes omkring 56 Clausewitz-eksperter fra hele verden i den male-
riske og historiske Oxford Universitetsby for at diskutere, om den preussiske krigsteoretiker
Carl von Clausewitz og hans teorier om krig stadig var relevante. (Foto: POLFOTO)*

KRIGENS SKIFTENDE KARAKTER

OMKRING 56 CLAUSEWITZ-EKSPERTER FRA HELE VERDEN HAR VÆRET SAMLET I OXFORD FOR AT DISKUTERE, OM DEN PREUSSISKE KRIGSTEORETIKER CARL VON CLAUSEWITZ OG HANS TEORIER OM KRIG STADIG VAR RELEVANTE I EN HELT NY VERDEN MED MANGE FORSKELLIGE KRIGSFORMER

AF CLAUS ESKILD ANDERSEN, MAJOR, CAND.PHIL.

Mange er i dag af den opfattelse, at Carl von Clausewitz (1780 – 1831) tanker Om Krig, som hans værk kaldes, er forældede, idet hans begreber relaterer sig til en fjern og anderledes fortid; men det er en mærkelig bekymring, som åbenbart ikke gælder på samme måde for andre tænkere så som Kant, der

skrev om den evige fred, gjorde én af Oxford-konferencens eksperter, professor Wilhelm von Bredow fra Philipps Universitetet i Marburg sine tilhørere opmærksom på. Der blev også udtrykt bekymring for, at Clausewitz-modstanden snarere var politisk og holdningsmæssigt motiveret end reelt videnskabeligt begrundet.

Alt i alt skulle man lede længe blandt de fremmødte eksperter på konferencen

»Clausewitz i det 21. århundrede« for at finde modstandere af netop dette synspunkt. Her i dagene (21. – 23. marts 2005) før påske var disse eksperter fra hele verden samlet for at bekræfte hinanden i, at Clausewitz fortsat har relevans for krigsteoretisk tænkning også i en verden, hvor man taler om "krigens forvandling – the transformation of warfare," og i en verden med mange forskellige nye krigsformer, så som såkaldte

Major, cand.phil Claus Eskild Andersen, som er chef for Militærgeografisk Afdeling, Hærens Ingeniør- og ABC-skole i Skive, deltog i Oxford-konferencen om Clausewitz i det 21. århundrede.

Nye Krige, Low Intensity Conflicts, Asymmetrisk Krigsførelse og Krig mod Terror.

Konferencen foregik i rammen af forskningsprogrammet The Oxford Leverhulme Programme on the Changing Character of War, igangsat af Department of Politics and International Relations ved Oxford University. Et tilskud på 1,1 mill. engelske pund fra The Oxford Leverhulme Programme har muliggjort projektet, hvorunder konferencen med titlen »Clausewitz i det 21. århundrede« blev gennemført som en del af projektet.

I et smukt gryende forår og akkompagneret af nattergalens sang til og fra forelæsningserne blev der i tre dage afholdt forelæsningssteder i Oxford Universitetsby, bl.a. i Mandon House og på All Souls' College.

Den anerkendte historiker Hew Strachan, som er direktør for projektet om krigens skiftende karakter, anførte indledningsvis på

konferencen, at målet var at stille følgende spørgsmål: om, hvorvidt krigen fortsat var en del af politikken, som fremført af Clausewitz for mange år siden, om krigen stadig er en sag kun for militæret, og om Clausewitz fortsat har relevans for fremtiden?

Disse spørgsmål og mange andre håbede professor og direktør for The Oxford Leverhulme Programme Hew Strachan at få svar på under konferencen gennem forelæsningserne og den efterfølgende debat.

Det var ikke et spørgsmål, om Clausewitz stadig var relevant, hævdede professor Strachan, men om fortolkningen af krigsteoretikeren kan have ændret sig. Samtidig var det vigtigt, understregede historikeren, ikke at forsøge at tage Clausewitz ud af den relevante historiske kontekst.

Clausewitz er stadig relevant

I 1990'erne udkom hel række af engelsksprogede udgivelser, som argumenterede for, at

Clausewitzs teoretiske værk Om Krig ikke længere levede op til moderne standard. Som repræsentative for den bølge kan eksempelvis nævnes værkerne af John Keegan Krigens Historie (1993), Martin van Creveld The Transformation of War (1991), og Mary Kaldor New and Old Wars (1999). Keegan argumenterede for, at krig mere var et udtryk for kultur end politik, og van Creveld og Kaldor var af den opfattelse, at fremtidige krige fortrinsvis ville blive gennemført af ikke-statslige aktører.

Clausewitzs forsvarere anførte, at kritikere ikke tager krigsteoretikerens dialektiske fremgangsmåde under overvejelse, idet de kun ser på det ene argument uden at tage modargumentet i betragtning og på den måde misfortolker værkets syntese. Man leder desperat efter en regelpræget argumentation og faste regler for krigsførelsen, som Clausewitz eksplicit slet ikke søger at give. De mener ikke, at Clausewitzs definition af krigens natur, som en slags treenighed bestående af tre mere eller mindre faste elementer med et indbyrdes interpolært forhold, er relevant.

Kritikerne mener, at Clausewitz- fortalernes beskrivelse af realiteterne i Clausewitzs Magnum Opus tenderer, hvad disse mener at være, evige sandheder, som resulterer i en fastholdelse af, at Clausewitz stadig er relevant, selvom de ikke gør rede for hvorfor.

Men både kritikere og fortalere fastholder, at Clausewitz fortsat er relevant og vigtig. I hvert fald må det noteres, at de underliggende militære, historiske og filosofiske emner, som kontroversen kredser omkring, er fundamentalt vigtige. Det er derfor på mange måder et paradoks, at begge lejre kun synes at levere hinanden en i det store og hele uproduktiv og ufrugtbar debat.

Nestoren i militærhistorisk sammenhæng, Sir Michael Howard, overværede også konferencen, men han havde kun kritik til overs for venen, historikeren og Clausewitz-kritikeren John Keegan. Sidstnævnte er særlig kendt som en voldsom kritiker af Clausewitz og dennes tanker. Howard mente, at vennens glorificering af krigeren i det moderne samfund, som bl.a. kom til udtryk i hans værk Krigens Historie, er direkte farlig, fordi Keegan i denne bog argumenterede for, at den moderne soldat burde og skulle unddrage sig politisk kontrol. På den baggrund må man spørge sig selv, anførte Howard, om Clausewitzs kendte maksime, at krigen er en fortsættelse af politikken med

andre midler, ikke stadig har relevans i vort postheroiske samfund?

Oversættelser er altid en fortolkning

Grundlaget for, at man i den angelsaksiske verden beskæftiger sig så intenst med en tysk krigsteoretiker, skal ses med baggrund i den nyoversættelse, som udkom i 1976, iværksat af Michael Howard, Peter Paret og Bernard Brodie. Skønt den, jf. Michael Howard, som selv er krigsveteran fra 2. Verdenskrig, blev udgivet for at netop soldater kunne beskæftige sig med teorien om krigen, blev bogen også et standardværk indenfor historisk, sociologisk, etnologisk samt politologisk forskning.

Selv i Danmark er denne klassiske oversættelse en del af pensum på Forsvarsakademiet, selvom der findes en ganske fortrinlig dansk oversættelse. Men, som dr. Jan Willem Honig fra King's College i London bekendtgjorde i sit indlæg, er alle oversættelser samtidig en fortolkning af originalteksten, som afspejler oversætterens samtid og holdninger til teksten. Honig mente, at den engelske oversættelse, som danner grundlaget

for de fleste nutidige publikationer om Clausewitz og hans krigsteori, er skabt på grundlag af den liberale tankegang, at krig er et onde, og bogen afspejler en bekymring for civil kontrol med militæret samt frygten for en altødelæggende atomkrig.

Nogle af deltagerne udtrykte forundring over, at kritikere af Clausewitz ikke var inviteret med til konferencen. Arrangørerne af konferencen forsvarede dette med, at man var bange for at hindre en frugtbar debat, hvis man inviterede kritikere med, idet konferencen så ville blive til en debat for og imod Clausewitz i stedet for en debat om Clausewitzs anvendelighed som krigsteoretiker i en moderne og på mange måder forandret tid.

Lidt overraskende udkrystalliserede der sig to »skoler« på konferencen, den ene – og den største – mente, at kernen i Clausewitzs teori skulle findes i den forunderlige treenighed, som han beskriver i 1. bog, 1. kapitel i den seneste og færdiggjorte del af værket Om Krig. En fuldstændig anden holdning blev repræsenteret af amerikaneren Jon Teturo Sumida, hvis forældre oprindelig stam-

mer fra Japan. Sumida er ved siden af sin lærergerning på U.S. Marine Corps University professionel musiker på originale renæssanceinstrumenter, og også på den baggrund plæderede han for, at man måtte se Clausewitz ud fra et helhedssyn, og at man i realiteten ikke kunne afskrive nogen dele af værket som forældede og uinteressante.

Sumidas holdning var, at det var Clausewitzs argument om, at defensiven er stærkere end offensiven, der var det egentlige kernepunkt i hans teori. En holdning, som Sumida stod, viste det sig, noget alene med. Endvidere troede Sumida, at han var fuldstændig alene med det synspunkt, idet han ikke kunne finde andre med tilsvarende synspunkter. Imidlertid har danske forskere for årtier tilbage udtrykt de samme synspunkter.

Det i dag heldigvis næste glemte begreb »defensivt forsvar« har sit udspring herfra. Fysikeren Anders Boserup (1940-1990) har bl.a. givet udtryk for denne holdning i kommentarbindet til den danske oversættelse af Clausewitzs værk Om Krig samt i mange andre publikationer. Etnologen Thomas Høj-

Er du klar til et udfordrende job?

Danish Camp Supply søger løbende medarbejdere til missionområder, f.eks:

Ledere • kokke • service-personel • butiksassistenter • projektingeniører • håndværkere m.m.
Vi finder ofte vore nye medarbejdere i vores jobbank. Er du interesseret i at blive taget i betragtning, er du velkommen til at indtaste dit CV i jobbanken via www.danishcampsupply.dk

Danish Camp Supply er en del af DCS Group, som også omfatter Danish Container Supply og G3 Systems. Gruppen samarbejder om konceptløsninger om det civile og militære marked samt hjælpeorganisationer, og arbejder selvstændigt indenfor andre. For at fokusere på de enkelte forretningsområder, drives de tre virksomheder som selvstændige enheder. Hovedkontoret ligger i Nørresundby. Yderligere information på www.dcsgroup.dk

rup har senere taget handsken op fra Boserup og videreudviklet dennes tanker i sin livsformsanalyse, hvor han med baggrund i Clausewitzs teorier argumenterer for, at stater overlever netop p.gr.a. defensivens overlegenhed. Jeg skal ikke gå i dybden med Højrup's argumentation, men blot konstatere, at Sumida på den aktuelle konference ikke var så alene med sin tanke om defensivens overlegenhed overfor offensiven, som han måske troede, idet der allerede har været væsentlig dansk forskning på området tidligere.

Blanding af forskere og militære

Andre interessante indlæg på konferencen i Oxford blev repræsenteret ved argentineren José Fernandez Vega, som foretog over emnet krig som »kunst«, amerikaneren Alan Beyerschen, der fremhævede Clausewitzs brug af matematiske nonlineare begreber i sin teori, og David Lonsdale, som var af den opfattelse, at Clausewitzs teorier ikke havde mistet sin betydning i det 21. århundrede selv på baggrund af revolutionen i militære forhold og den moderne computerteknik.

De øvrige nordiske lande, så som Sverige og Norge, var repræsenteret med hver tre officerer/videnskabsmænd. Det danske Forsvarsakademi havde valgt ikke at lade sig repræsentere.

Den frugtbare konference bestod af en babylonisk blanding af forskere og militære fra lande som Tyskland, England, USA, Norge, Sverige, Argentina, Danmark og Frankrig; den vil også, som det ofte er tilfældet, resultere i en publikation, hvor alle de interessante indlæg på konferencen bliver offentliggjort. Forhåbentlig vil udgivelsen udkomme senere på året, så resultaterne fra konferencen vil blive tilgængelige for en større offentlighed.

Læs mere om Clausewitz og om konferencen: Andreas Herberg-Rothe/Hew Strachan (red.): *Clausewitz in the 21st Century*. 2004/2005 på hjemmesiden: www.clausewitz.com

I en verden med mange forskellige nye krigsformer har Clausewitzs begreber fortsat relevans for krigsteoretisk tænkning, konkluderede Oxford-konferencen.

Uniteam[®]
INTERNATIONAL

Rapid Deployment Solutions

20-foot ISO container transforms into a 3 in 1 telescopic command post with 32 square meter working space

Up to 10 working sites fully functionally, self-contained in a highly technical environment

Total camp capability with accommodation, Biological and Chemical (BC) filtration, kitchen, workshops, water purification, sewage treatment, TEMPEST, RFI/EMP shielding and complete hospitals. Commercial off-the-shelf (COTS).

Turn-key systems provider anywhere, anytime.

<http://www.uniteam.org> info1@uniteam.no